

Miljökonsekvensbeskrivning
ÖP Staden Norrköpings kommun
2016-2035 (2050)

Uppdragets beställare: Norrköpings kommun
Kontakt: Per Sandler, per.sandler@norrkoping.se

Rapporten

Rapportdatum: 2016-01-26

Projektorganisation

Projektledare: Emma Campbell, Calluna AB
Bitr. projektledare: Anna Sandström, Calluna AB
Rapportförfattare: Anna Sandström och Emma Campbell
Kvalitetsgranskning: Elisabeth Lundkvist
Intern projektbeteckning: ECL0012 Norrköping MKB ÖP 2015

Innehåll

1	Inledning.....	6
1.1	Avgränsningar.....	6
1.2	Alternativ.....	7
1.3	Metod.....	8
2	Konsekvensbedömning Natur- och kulturmiljö.....	9
2.1	Naturmiljö och grönstruktur.....	9
2.2	Vattenmiljö och blåstruktur.....	10
2.3	Naturresurser.....	11
2.4	Rekreation och friluftsliv.....	12
2.5	Kulturmiljö.....	13
2.6	Landskaps- och stadsbild.....	14
3	Konsekvensbedömning Hälsa och Säkerhet.....	15
3.1	Förorenade områden.....	15
3.2	Trafiksäkerhet och farligt gods.....	16
3.3	Omgivande och farliga verksamheter.....	17
3.4	Buller.....	18
3.5	Luft.....	19
3.6	Klimat och översvämning.....	20
4	Miljömål och miljökvalitetsnormer.....	21
4.1	Avstämning miljömål.....	21
4.2	Avstämning miljökvalitetsnormer.....	23
5	Avstämning riksintressen och skyddade områden.....	24
6	Samlad bedömning.....	24
6.1	Nollalternativ ÖP02.....	24
6.2	ÖP Staden.....	24
7	Underlag.....	26

Sammanfattning

Denna MKB har samma geografiska avgränsning som ÖP Staden, det vill säga inom den randzon som anses vara staden Norrköping. MKB:n har även samma tidsmässiga avgränsning som ÖP Staden, 2035 med utblickar mot 2050.

ÖP02 utgör grunden för utvärderingen av nollalternativet. En tydlig skillnad mellan ÖP02 och ÖP Staden är att den nya ÖP har en större randzon där bl.a. Svärtinge, Åby och Jursla ingår i en större helhet och med tydlig koppling till staden.

Betydande miljöaspekter har avgränsats till:

Natur- och kulturmiljö: Naturmiljö och grönstruktur, vattenmiljö och blåstruktur, strandskydd, naturresurser, rekreation och friluftsliv, kulturmiljö, landskaps- och stadsbild.

Hälsa och säkerhet: Trafiksäkerhet och farligt gods, förorenade områden, omgivande och farliga verksamheter, buller, luft, klimat och översvämning samt miljö kvalitetsnormer.

Avgränsningen av MKB:n har diskuterats på samråd med länsstyrelsen, detaljeringsgraden och omfattningen av konsekvensbedömningarna har anpassats utifrån den detaljeringsgrad som underlag och samrådsversion av ÖP Staden har. MKB:n kan fördjupas efter samrådet och där inkomna synpunkter.

Sammanfattande miljökonsekvenser Nollalternativ ÖP02

I Nollalternativet ÖP02 finns likheter med den nya ÖP Staden, t.ex. att staden ska vara attraktiv att bo i och att grönskan är en viktig planeringsförutsättning för att människan ska må bra.

Frågor som inte hanterades i nollalternativet som idag är viktiga planeringsförutsättningar är klimatförändringar och ökade krav att säkra vattenkvaliteten i våra recipienter genom miljö kvalitetsnormer för vatten. Planeringen av Ostlänken hade inte kommit så långt och det var oklart vilket korridorsalternativ som skulle väljas. Åby-Jursla och Svärtinge ingick inte i den övergripande planeringen av staden vilket kan ha motverkat en sammanhållen planering av ytterområden och staden. ÖP02 hanterar inte heller den stadsutveckling som idag sker i t.ex. inre hamnen och Bråvalla och hur det ska samverka med övriga staden. Det här är frågor som ÖP Staden på ett bättre sätt fångar upp och kan på ett bättre sätt hantera konsekvenserna av, t.ex. är ÖP Stadens riktlinjer för hur trafiken ska utvecklas mot hållbart resande tydligare och anpassat till ny kunskap och planeringsförutsättningar.

I en avstämning mot 8 av de nationella miljömålen visar att ÖP02 övergripande gynnar 3 av målen, missgynnar 3 av målen och varken gynnar eller missgynnar 2 av målen. Det som ÖP02 bättre omhändertar är miljömålet ett rikt växt och djurliv genom att det tydligare anger riktlinjer för naturmiljö och hur naturmiljöfrågor förhåller sig till andra planeringsförutsättningar. ÖP02 bedöms motverka målet begränsad klimatpåverkan i högre grad än ÖP Staden.

Sammanfattande miljökonsekvenser ÖP Staden

I översiktsplanering är trafik och logistiklösningar viktiga frågor och ÖP Stadens inriktning har stort fokus på hållbara trafiklösningar och en prioritering av gång-, cykel- och kollektivtrafik föreslås. Att minska bilberoendet eller iallafall inte tillåta det att öka i takt med befolkningsökningen ger positiva konsekvenser för flera miljö- och hälsoaspekter så som luftmiljö, buller och säkerhet. Planering med en utökning av randzonen så att mindre tätorter planeras sammanhållet med de centrala delarna av staden ger också positiva konsekvenser ur bland annat trafikperspektiv. Inriktningen att leda tunga transporter och farligt gods förbi staden och koncentrera verksamheter som är kopplade till dessa utanför staden bedöms ge positiva effekter. Även att förtätning i första hand ska ske på redan hårdgjorda ytor bedöms som positivt om det innebär att grönytor med högre kvaliteter sparas som stadsnära natur, gröna stråk och parkmiljöer. ÖP Staden visar en ambition att ta vara på och utveckla grön- och blåstruktur och tillgängliggöra värdena för stadens invånare. ÖP Staden visar också att klimatanpassning är en viktig fråga för hållbar utveckling av staden.

1 Inledning

1.1 Avgränsningar

Denna MKB har samma geografiska avgränsning som ÖP Staden, det vill säga inom den randzon som anses vara staden Norrköping, se figur 1. MKB:n har även samma tidsmässiga avgränsning som ÖP Staden, 2035 med utblickar mot 2050. Det innebär att miljökonsekvenserna i första hand bedöms med den tidshorizonten, men hänsyn tas till och konsekvenser beskrivs som riskerar att bli irreversibla för vissa miljöaspekter. Parallellt med ÖP Staden tas en ny ÖP för landsbygden i kommunen fram och för den har en miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning gjorts separat.

De miljöaspekter som beskrivs och konsekvensbedöms i denna MKB är de som bedömts vara betydande och har valts dels med utgångspunkt i lagstiftningen om upprättande av MKB, 6 kap 12-13§ MB, dels för att de har stark koppling till de strategier och den utvecklingsinriktning som slås fast i ÖP Staden. Lagstiftningen anger vidare att MKB ska innehålla en beskrivning av hur relevanta miljö kvalitetsmål och annan miljöhänsyn beaktas i planen.

Betydande miljöaspekter har gränsats till:

Natur- och kulturmiljö

Naturmiljö och grönstruktur, vattenmiljö och blåstruktur, strandskydd, naturresurser, rekreation och friluftsliv, kulturmiljö, landskaps- och stadsbild.

Hälsa och säkerhet

Trafiksäkerhet och farligt gods, förorenade områden, omgivande och farliga verksamheter, buller, luft, klimat och översvämning samt miljö kvalitetsnormer.

Dessa miljöaspekter konsekvensbedöms i kapitel 2 och 3. I MKB:n görs också avstämningar mot miljömål, miljö kvalitetsnormer samt påverkan på riksintressen och skyddade områden.

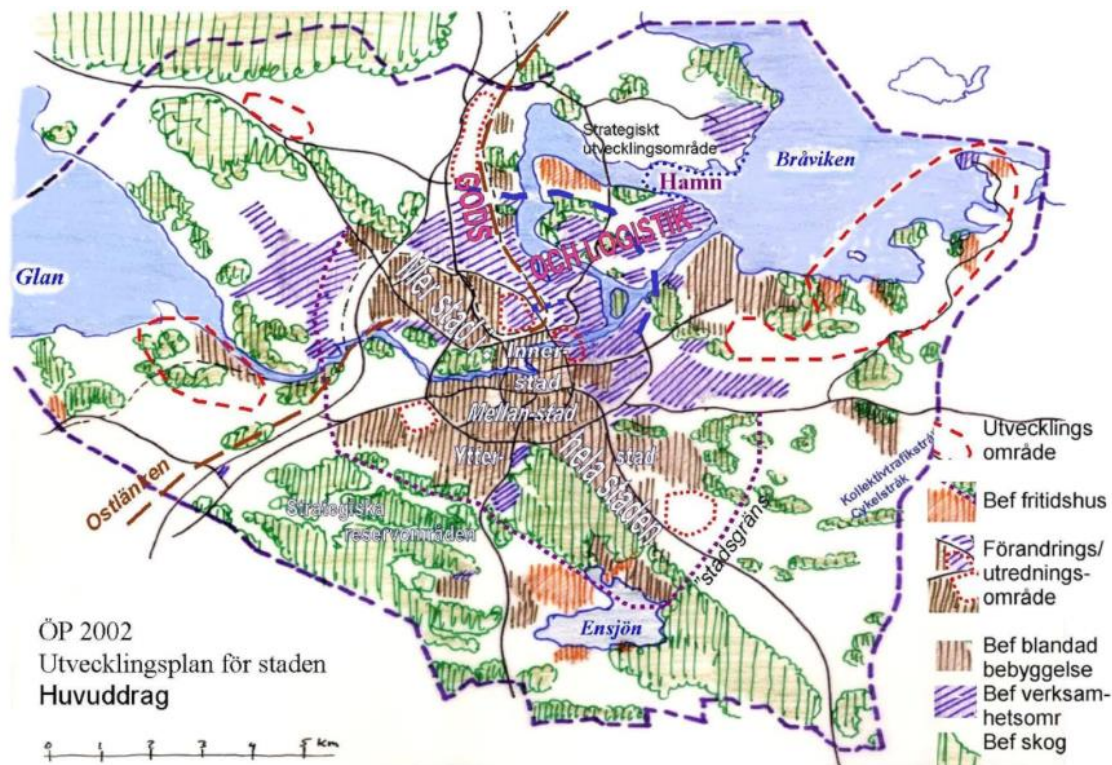
Avslutningsvis görs en samlad bedömning där konsekvenser av huvudalternativ och konsekvenser av nollalternativ beskrivs.

Avgränsningen av MKB:n har diskuterats på samråd med länsstyrelsen, detaljeringsgraden och omfattningen av konsekvensbedömningarna har anpassats utifrån den tidsplan och detaljeringsgrad som underlag och samrådsversion av ÖP Staden har. MKB:n kan fördjupas efter samrådstiden och där inkomna synpunkter.

1.2 Alternativ

I denna MKB konsekvensbedöms ett huvudalternativ och ett nollalternativ. Huvudalternativet består av samrådshandlingen kallad ÖP Staden och nollalternativet av ÖP02 inklusive aktualitetsförklaringen som gjordes 2012.

1.2.1 Beskrivning av nollalternativet

Figur 2. Utvecklingsplanen från ÖP02, d.v.s. nollalternativet. Randszonen till staden är mindre än i den nya ÖP Staden.

ÖP02 utgör grunden för utvärderingen av nollalternativet. En tydlig skillnad mellan ÖP02 och ÖP Staden är att den nya ÖP har en större randzon där bl.a. Svärtinge, Åby och Jursla ingår i en större helhet och med tydlig koppling till staden. Randzonen kring staden innehåller strategiskt viktiga områden för stadens långsiktiga utveckling. Inom zonen bör all förändring ske med stor försiktighet och med tanke på stadens framtida behov. ÖP02 antas inte omhändertar planerings samband i samma grad mellan dessa randszonsområden och staden vilket det finns behov av.

I nollalternativet ingår delvis den utveckling som har skett utifrån ÖP02 och fram till 2012 som finns angiven i aktualitetsförklaringen av översiktsplanen. Det innebär att en del av den utveckling som den nya översiktsplanen pekar ut redan ingår i nollalternativet men med den skillnaden att dessa områden inte varit del i den översiktliga planeringen. Skillnaden antas då vara t.ex. att trafikplaneringen försvåras, olika intressen kan motverka varandra i högre grad.

ÖP02 har en djupare bakgrundsbeskrivning, högre detaljeringsgrad och fler riktlinjer för hur stadsutvecklingen ska bli hållbar och hur miljöfrågor ska omhändertas i planeringen i jämförelse med den nya översiktsplanen. Frågor som tillkommit efter 2002 saknar övergripande riktlinjer t.ex. hur miljö kvalitetsnormer för vatten och klimatanpassningsfrågan ger utslag i planeringen.

Den nya översiktsplanen har ambitiösa riktlinjer för hur trafikutvecklingen ska ske för att öka andelen resande med kollektivtrafik, gång och cykel samt för att styra trafikleder utanför tätbebyggda områden där många människor rör sig. Denna riktning är en förutsättning för ökning av antalet invånare och föreslagna utveckling men kommer också vara betydelsefull ur ett hållbarhetsperspektiv. ÖP02 antas ha en lägre ambitionsnivå vad gäller trafikomvandling till mer hållbara resesätt.

1.3 Metod

En MKB ska enligt 6 kap. 12-13 § MB, innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till aktuell kunskap, bedömningsmetoder, planens innehåll och detaljeringsgrad, allmänhetens intresse och att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med andra planer eller program. MKB:n ska identifiera och beskriva vilka direkta, indirekta och samlade effekter och konsekvenser planförslaget har på människor och miljö, samt om möjligt konsekvensbedöma alternativ till planen.

I metoden för miljöbedömningar ingår stegen behovsbedömning, avgränsning, analys, upprättande av miljökonsekvensbeskrivning, antagande och uppföljning. Kunskapsinsamling till miljökonsekvensbeskrivningen sker genom studier av översiktsplan, analys av utredningar, inventeringar och andra mål- och strategidokument samt kunskapsunderlag som kommunen tillhandahåller, se underlagslista.

Miljökonsekvenserna i MKB:n bedöms utifrån förväntad grad av påverkan, effekter på värden och varaktigheten av påverkan. Eftersom översiktsplanen inte pekar ut exakt hur den förväntade utvecklingen ska ske, utan anger strategier och riktlinjer för den fysiska planeringen i kommunen, görs i MKB-delen enkla bedömningar om planeringen riskerar att ge upphov till negativa konsekvenser alternativt möjliggör positiva konsekvenser för miljöaspekterna.

Vidare bedöms på vilket sätt riskerna kan uppstå och om riktlinjer i planen kan medverka till att minska riskerna för stora konsekvenser. För konsekvensbedömning av planen används nationella miljömål, miljö kvalitetsnormer och riktlinjer för miljö, hälsa och utveckling. För bedömning av betydande miljöpåverkan i riksintressen och Natura 2000-område används Naturvårdsverkets handledning som stöd.

1.4 Underlag för konsekvensbedömning

ÖP Staden pekar ut ett antal utvecklingsområden för bostäder och verksamhetsområden där verksamheter bör lokaliseras och utvecklas utifrån sin potentiella påverkan på omgivningen. Bostäder ska dels kunna byggas i nya områden där även service och kollektivtrafik tillförs, dels komplettera befintlig bostadsstruktur i etablerade bostadsområden. Flertalet utpekade utvecklingsområden för bostäder har redan antagna detaljplaner. I vissa områden där jungfrulig mark tas i anspråk har skötselplaner tagits fram i syfte att bevara grönstrukturer och rekreativvärden. För större exploateringsområden har fördjupningar av ÖP gjorts och dessa har konsekvensbedömts under framtagandet av FÖP.

För de olika utvecklingsområdena finns mer eller mindre omfattande beskrivande texter med bakgrund, strategi och riktlinjer för fortsatt planering. Utöver områdesbeskrivningarna finns tematiska texter som beskriver hur översiktsplaneringen ska förhålla sig till frågor som är viktiga för helheten. Det finns 24 tematiska texter t.ex. för trafikfrågor, klimatanpassning, grönstruktur, blåstruktur, bostäder, näringsliv, service, handel och besöksnäring, skola och förskola och tekniska försörjningssystem. Anpassningar i planen har gjorts för att tillgodose vissa miljöaspekter och minska eventuellt negativa konsekvenser.

Konsekvensbedömningarna för varje miljöaspekt inleds med konsekvensbedömningen, ÖP Stadens påverkan på miljöaspekterna, och följs av en motivering till bedömningen. Bedömning av konsekvenserna gäller huvudalternativet, en översiktlig bedömning mot nollalternativet görs under den samlade bedömningen. För utförligare beskrivning av förutsättningar hänvisas till planhandlingen.

2 Konsekvensbedömning Natur- och kulturmiljö

2.1 Naturmiljö och grönstruktur

Kriterier för bedömning:	Huvudsakligen berörda tematiska områden:	Allmänna riktlinjer	Särskilt berörda områden
Fuktionella spridningsstråk Livsmiljöer Biologisk mångfald	Grönstruktur Blåstruktur Klimatanpassning Riksintressen	Hänsyn ska tas till naturmiljö vid lovgivning.	Ekmiljöer: Ingelstad, Händelö och Malmölandet Löv- och ekskogar: Ektorp, Eksund, Norra Herrebro, Karstorp Hagmarker: Djurö Trädmiljöer: Staden

Konsekvensbedömning:

ÖP Staden har grönstruktur som en av planeringsförutsättningarna och beskriver hur gröna miljöer ska kopplas ihop och utvecklas för människors tillgång till grönska, se konsekvensbedömning för friluftsliv. Däremot saknas samma fokus på hur den gröna infrastrukturen ska säkra spridningsstråk och livsmiljöer för växter och djur. Det finns risk att värdefulla naturmiljöer tas i anspråk eller får sämre kvalitet om inte tillräcklig hänsyn tas. Det finns även risk för att livsmiljöer för hotade arter minskar och att funktionella spridningsstråk bryts. Detta kan ske genom förtätning i grönområden, exploatering i och intill värdefulla naturmiljöer och att exploatering sker i viktiga spridningsstråk. Med hänsynstagande i utvecklingsområden som innehåller naturmiljöer finns förutsättningar att konsekvenserna för naturmiljö kan begränsas till att bli måttligt negativa i samband med utvecklingen enligt ÖP staden då kommunen har stor kunskap om naturvärden i staden.

Motiv till konsekvensbedömning:

ÖP Staden medger utveckling i och i närhet till nationellt värdefulla naturmiljöer som Natura 2000-områden och naturreservat samt naturmiljöer av regionalt och kommunalt värde (Norrköpingskartan). Fördjupad översiktsplan för Händelö och naturreservat i Händelö säkrar spridning och utveckling av värden knutna till de nationellt värdefulla ekmiljöer på Händelö. Spridningsvägar genom Händelö och inom Malmölandet och Ingelstad har stor betydelse för biologisk mångfald och värdekärnor för ek i stadens närhet. Bebyggelse, eventuellt nytt järnvägsspår och verksamhetsområden planeras i områden som omfattas av viktiga habitatnätverk för lövskogar, ekmiljöer och hagmarker. Exempel på detta är t.ex. eknätverk i Ingelstad och Malmölandet och Ektorp-Eksund, lövskogar vid Karstorp och Norra Herrebro samt naturmiljöer vid Djurö.

För områden där naturmiljöer berörs i utvecklingsområden och verksamhetsområden finns det riktlinjer att naturmiljöhänsyn ska tas. En generell riktlinje för biologisk mångfald finns i tema grönstruktur.

Påverkar miljömål och miljökvalitetsnormer:

Miljömålen en god bebyggd miljö, ett rikt växt- och djurliv, levande skogar och ett rikt odlingslandskap kan missgynnas.

2.2 Vattenmiljö och blåstruktur

Kriterier för bedömning:	Huvudsakligen berörda tematiska områden:	Allmänna riktlinjer	Särskilt berörda områden
Vattenkvalitet Ekologiskt betydelsefulla vattenmiljöer Vattendrag utan vandringshinder Varierade och artrika strandmiljöer	Blåstruktur Urban strandzon Klimatanpassning Miljö kvalitetsnormer	Naturmiljö ska tas hänsyn till vid bygglov.	Bråviken: Djurön och Eksund, Lindö hamn, Inre hamnen, Östra Saltängen, Södra hamnen, Malmölandet Motala Ström: Södra Himmelstalund, Glan: Bråvalla strand, Eksund. Ensjön: Söder om Ensjön
<p>Konsekvensbedömning:</p> <p>ÖP Staden innebär stadsutveckling i strandnära lägen och en viktig del är att öka tillgängligheten till vatten och använda det som en resurs vid skapandet av attraktiva bostadsområden. Med ökad urban strandzon kan nya promenadsträckningar skapas och ökade rekreativomöjligheter men det finns stor risk att värdefulla naturmiljöer knutna till strandzonen och vattenmiljön i vissa sträckor tappar sina idag höga naturvärden. Upplevelsen av det vilda i stadsnära områden riskerar också minska. För att kunna avgöra vilka konsekvenser som upphävande av strandskydd till förmån för urban strandzon och utvecklingsområden ger, behöver strandzonen analyseras både i mindre avgränsade områden och i ett helhetsperspektiv. Förutsättningarna för framför allt växt- och djurliv ser olika ut på olika delsträckor och värdena lokalt varierar därför från triviala till mycket höga. Strandzoner som helhet kan utgöra viktiga spridningskorridorer och därför bör man också analysera helheten. Öppnande av kulverterade vattendrag och diken, borttagande av vandringshinder för fisk skapar nya värden för växt- och djurliv, friluftsliv och rekreation och kan ge positiva konsekvenser och bidra till att mildra negativa konsekvenser av utbyggnad av staden.</p> <p>Där den urbana strandzonen och utvecklingsområden sträcker sig över jungfruligt eller relativt jungfruligt strandområden bedöms ett upphävande av strandskyddet kunna ge måttliga till stora negativa konsekvenser för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.</p> <p>Motiv till konsekvensbedömning:</p> <p>Ensjön med avrinning via Ljurabäck, Glan med avrinning via Motala ström, Pjältån och Torshagsån som rinner ut i Bråviken är utpekade som viktiga vattendrag och sjöar för ÖP Staden. Skärlötaån som också rinner genom Norrköping är ej utpekad i ÖP Staden. Stora naturvärden klassade som kommunalt till nationellt värdefulla, är förknippade med vattenmiljöerna.</p> <p>Längs hela Motala ström, stor del av strandzonen mot Glan norr om Motala ström och längs Bråviken har ÖP Staden pekat ut urbana strandzoner där stadsutveckling ska ges företräde och strandskyddet vara av underordnad betydelse. Vissa av dessa sträckor är naturvärdesklassade. I ÖP Staden saknas beskrivningar hur naturvärden kopplade till vattenmiljöerna förhåller sig till den urbana strandnära zonen. Vattenstråken ska göras tillgängliga och kulverterade bäckar ska om möjligt öppnas upp. Flera delar av Norrköping riskerar att översvämmas i samband med stigande havsnivå och skyfall.</p> <p>Påverkar miljömål och miljö kvalitetsnormer:</p> <p>Levande sjöar och vattendrag samt Ett rikt växt- och djurliv kan missgynnas.</p>			

2.3 Naturresurser

Kriterier för bedömning:	Huvudsakligen berörda tematiska områden:	Allmänna riktlinjer	Särskilt berörda områden
Påverkan på jordbruks-mark Påverkan på nuvarande markanvändning	Näringsliv, service, handel och besöksnäring Bostäder Idrottsanläggningar	Finns flera riktlinjer som avser markanvändning. Detaljplan ska upprättas om det finns konflikt med pågående mark- och vattenanvändning eller allmänna intressen. Hänsyn ska tas till landskapsbild, omgivande bebyggelse och andra kulturvärden.	Malmölandet, Händelö Bråvalla Åby-Jursla Borgsmo, Lindö, Karstorp, Norra Herrebro, Brånnestad. Södra Himmelstalund

Konsekvensbedömning:

Sammantaget görs bedömningen att ÖP Staden ger måttliga till stora negativa konsekvenser för naturresurser, i form av mark, då ett flertal utvecklings- och verksamhetsområden tar jungfrulig mark och jordbruksmark i anspråk och kan komma att ändra pågående markanvändning för exempelvis ytkrävande idrotts- och fritidsanläggningar. I beskrivningarna av utvecklings- och verksamhetsområdena i ÖP Staden framgår inte om någon värdering av kommunens jordbruksmark eller andra markområden har gjorts. En värdering skulle underlätta bedömning av grad av konsekvens inom respektive område som tillåts exploateras i ÖP Staden då marken sannolikt är olika värdefull för exempelvis jordbruksändamål.

Motiv till konsekvensbedömning:

ÖP Staden tillåter att jordbruksmark och jungfrulig mark tas i anspråk för bostadsbyggande och/eller verksamheter i ett flertal områden. I gemensamma ÖP görs ställningstagandet att stadsutveckling är prioriterat i staden, Åby-Jursla, Svärtinge, Bråvalla strand och Eksund, före bevarande av jordbruksmark vilket även återfinns i riktlinjen för tema näringsliv, service, handel och besöksnäring. Även i t.ex FÖP Händelö har utveckling av industriområdet prioriterats högre än jordbruksmark på Händelö och Malmölandet. Utöver tillåtelsen att exploatera i områdena som preciseras i gemensamma ÖP tillåter ÖP Staden exploatering på jordbruksmark eller annan skogfri mark i bland annat Karstorp, Brånnestad, Borgsmo och norra Herrebro.

ÖP Stadens strategi att förtäta inom staden, Åby-Jursla, Svärtinge, Bråvalla strand och Eksund kan göra att ytkrävande idrottsanläggningar som bollplaner, rid- och stallverksamhet m.m. får begränsade möjligheter att finnas inom gång-, cykel- och bra kollektivtrafikavstånd och därmed användas som bryggor för social integration vilket är riktlinjer för Idrott, kultur och fritid.

Påverkar miljömål och miljö kvalitetsnormer:

Miljömålet ett rikt odlingslandskap bedöms missgynnas, medan miljömålet god bebyggd miljö kan komma att gynnas positivt gällande närhet till natur- och grönområden och hållbar samhällsplanering, där tätort och landsbygd ska planeras sammanhållet.

2.4 Rekreation och friluftsliv

Kriterier för bedömning:	Huvudsakligen berörda tematiska områden:	Allmänna riktlinjer	Särskilt berörda områden
<p>Påverkan på rekreativområden och grönstruktur</p> <p>Närhet och tillgång till rekreativ- och friluftslivsmöjligheter</p>	Bostäder Det offentliga rummet Idrott, kultur och fritid Grönstruktur Blåstruktur Gång och cykeltrafik		Attraktiva grönområden: västra Sylten, Södra Vrinnevi, norra Vrinnevi, Karstorp, norra Herrebro. Minskande grönytor: Hageby. Närhet till grönytor: Borgsmo. Grönytor/ kvalitet på grönyta behöver tillföras: södra Brännestad, Åby, Jursla. Sjönära: Eksund, snödra Himmelstalund, Bråvalla strand, söder om Ensjön, Lindö hamn, Djurö. Naturresevat: Ingelstad, Händelö

Konsekvensbedömning:

I Norrköping finns en stor variation av natur- och rekreativområden med allt från sjöar och stränder till skogs- och hagmarksområden och rena parkmiljöer och idrottsanläggningar. Det finns risk för måttliga negativa konsekvenser genom minskande grönytor och mindre plats för ytkrävande sporter som fotboll och ridning samt att oexploaterade natur- och vattenmiljöer viktiga för friluftsliv blir iordningsställda och får minskad attraktivitet.

Ambitionen, vilket speglas i flera olika teman och utvecklingsområden i ÖP, är att alla ska ha tillgång till grönytor i nära anslutning till sitt boende. Utöver det ska kvaliteten på grönytor öka och grönytorerna ska vara flerfunktionella, tillgängligheten till grönytor ska vara god och grön- och blåstråk ska säkras genom staden. Dessa ambitioner om de förverkligas i fortsatt planering kan ge måttliga till stora positiva konsekvenser.

Motiv till konsekvensbedömning:

Kommunen har flera strategier och riktlinjer för att utveckla kvaliteter, variation och tillgänglighet i befintliga natur- och parkmiljöer i flera tematexter där grönstruktur och blåstruktur är de som tydligast adresserar rekreation och friluftsliv. Tillgängligheten för fotgängare och cyklister betonas att den ska förbättras och grönstruktur är en grundförutsättning för utveckling av nya bostadsområden och ökat invånarantal. I grönstrukturkartan pekas grönstråk ut och var nya framtida grönstråk kan utvecklas. Kommunen har också pekat ut rekreativområden intill tätorterna som ska skötas för att gynna rekreativsmöjligheter.

Påverkar miljömål och miljö kvalitetsnormer:

Miljömålet en god bebyggd miljö kan gynnas. levande sjöar och vattendrag, levande skogar och ett rikt växt- och djurliv kan både gynnas och missgynnas.

2.5 Kulturmiljö

Kriterier för bedömning:	Huvudsakligen berörda tematiska områden:	Allmänna riktlinjer	Särskilt berörda områden
Bevarade kulturmiljöer Påverkan på kulturmiljöer och fornlämningar Upplevelse av kulturmiljöer	Arkitektur Bostäder	Vid bygglovsprövning inom eller i direkt anslutning till kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska samråd ske med berörda nämnder.	Arkitektur: Innerstad Kulturmiljö: södra Vrinnevi, norra Himmelstalund, Ringsta Mo, Bråvalla. Riksintresse för kulturmiljövård: Norrköpings innerstad och Himmelstalund-Leonardsberg-Skälv

Konsekvensbedömning:

Norrköping är ovanligt rikt på både fornlämningar och kulturhistoriskt intressanta miljöer. Stora delar av inre staden är klassad som riksintresse ur just detta perspektiv. Norrköping har för staden tagit fram riktlinjer för arkitektur och stadsbyggnad (Arkitektur Norrköping 2015). Antas denna strategi och riktlinjerna följs i fortsatt planering bedöms konsekvenserna av utveckling kunna bli positiva till måttligt negativa för kulturmiljön. I utvecklingsområdena utanför centrum ökar risken något för att negativa konsekvenser kan uppstå genom att kulturmiljöer kan tappa sitt sammanhang eller karaktär och genom att fornlämningsområden försvinner.

Motiv till konsekvensbedömning:

I ÖP finns strategier och riktlinjer för staden och en särskild strategi har tagits fram för arkitektur som betonar att kulturarvet ska stärkas via arkitekturen. Strategin beräknas antas under 2016. För omkringliggande kulturmiljöer finns en allmän riktlinje om att samråd ska ske med berörda nämnder. I några av utvecklingsområdena har arkitektur och kulturmiljö lyfts som viktiga förutsättningar för planeringen.

Påverkar miljömål och miljö kvalitetsnormer:

Miljömålet god bebyggd miljö och ett rikt odlingslandskap kan gynnas om riktlinjer följs och planeringen tar hänsyn till kulturmiljöerna i utvecklingen enligt ÖP Staden. Det finns viss risk för att miljömålen motverkas genom att kulturmiljöer präglade av jordbruket utanför staden tas i anspråk för utvecklingen.

2.6 Landskaps- och stadsbild

Kriterier för bedömning:	Huvudsakligen berörda tematiska områden:	Allmänna riktlinjer	Särskilt berörda områden
Kulturbärande element Bevara stadens identitet Värna arkitekturvet	Arkitektur Bostäder Grönstruktur	Hänsyn ska tas till landskapsbild och vid bygglovsprövning i direkt anslutning till kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska samråd ske med berörda nämnder.	Gammal industristad: Innerstad Arkitektoniskt viktiga: Butängen, Inre hamnen, Östra Saltängen, Södra hamnen, Hageby, Miljonprogrammet ska kunna utläsas: Vilbergen,
<p>Konsekvensbedömning:</p> <p>Konsekvenserna bedöms bli små till måttligt negativa. Den omfattande stadsutveckling som planeras kan ge stor påverkan på landskaps-/stadsbilden samtidigt som det finns riktlinjer och strategier för att värna Norrköpings särpräglade karaktär och arkitektur.</p> <p>Motiv till konsekvensbedömning:</p> <p>I den nya översiktsplanen har gestaltningsmässigt extra viktiga miljöer pekats ut och kommunala riktlinjer för arkitektur och stadsbyggnad (Arkitektur Norrköping) har tagits fram och beräknas antas hösten 2016. Det visar att landskaps/stadsbild är en viktig fråga för kommunen i kommande planering, särskilt i de centrala delarna men även utanför dessa.</p> <p>I och med att förtätning är en strategi finns det en risk att parkmiljöer och byggnader kan förlora sitt sammanhang. Utvecklingen i randzonen innebär att landskapsbilden påtagligt kommer att byta karaktär från odlingslandskap till nya bostads- och verksamhetsområden. Utbyggnad av hamn vid Malmölandet kan ytterligare förändra landskaps/stadsbilden sett från Bråviken. När verksamhetsområden i de centrala delarna försvinner och ersätts av bostäder och parkmiljöer nära vattnet kommer en del av industrikänslan att försvinna samtidigt som staden får nya attraktiva miljöer där arkitekturen kan ges uttryck. Den föreslagna sträckningen för godståg kan komma att utgöra en stor barriäreffekt och helt förändra landskapsbilden på Ingelstad om den blir verklighet. Ytkrävande logistikområden kan ytterligare förändra landskapsbilden samtidigt som centrala staden får mindre tung trafik.</p> <p>Påverkar miljömål och miljö kvalitetsnormer:</p> <p>Miljömålet en god bebyggd miljö kan både gynnas och missgynnas.</p>			

3 Konsekvensbedömning Hälsa och Säkerhet

3.1 Förorenade områden

Kriterier för bedömning:	Huvudsakligen berörda tematiska områden:	Allmänna riktlinjer	Särskilt berörda områden
Förorenade områden som utpekats som exploateringsområden Ambition att sanera markområden Lokalisering av potentiellt förorenande verksamhet	Problematiken kring förorenade områden berörs inte i något tematiskt område.	Problematiken kring förorenade områden berörs inte i de allmänna riktlinjerna.	Inre hamnen Händelö Malmölandet Bråvalla södra Himmelstalund Centrum Flertalet mindre utvecklingsområden
<p>Konsekvensbedömning:</p> <p>Om förorenad mark saneras innan exploatering bedöms ÖP Staden ge positiva konsekvenser. Arealen förorenad mark och förorenade massor kommer att minska då flera utvecklings- och verksamhetsområden är förlagda till förorenad eller misstänkt förorenad mark.</p> <p>Motiv till konsekvensbedömning:</p> <p>Områden där konstaterad och/eller misstänkt förorenad mark finns, beskrivs i de fall de förekommer i ÖP Stadens utvecklingsområden och verksamhetsområden. De går även att hitta i länsstyrelsens kartverktyg. Övergripande strategier och riktlinjer för hur förorenade områden ska hanteras generellt finns dock inte beskrivna i de olika temana eller i de allmänna riktlinjerna för ÖP Staden. I ett fåtal områdesbeskrivningar finns riktlinjen att ”Förekomst av föroreningar i marken ska undersökas och saneras”. I beskrivningen av Inre hamnen står det att åtgärdsförberedande undersökningar har tilldelats bidrag från Naturvårdsverket.</p> <p>Påverkar miljömål och miljö kvalitetsnormer:</p> <p>Om förorenad mark saneras innan exploatering gynnas miljömålen Giftfri miljö och God bebyggd miljö positivt.</p>			

3.2 Trafiksäkerhet och farligt gods

Kriterier för bedömning:	Huvudsakligen berörda tematiska områden:	Allmänna riktlinjer	Särskilt berörda områden
Närhet till bostäder/ godstransporter genom staden minskar Säkra gång- och cykelvägar Säkra transportvägar (planskilda korsningar, rondeller, stadsgator, förbifarter)	Godstransporter hamnen och järnväg Trafiksystem och hållbart resande Gångtrafik Cykeltrafik Kollektivtrafik Biltrafik och parkering	Infrastruktur som infartsväg och hållplats för kollektivtrafik ska finnas eller kunna användas vid lokalisering av byggnader/ anläggningar. Nybebyggelse ska eftersträvas där god tillgänglighet finns till kollektivtrafik samt gång- och cykelväg.	Händelö, Malmölandet Klinga Centrum, Djurövägen, Sandbyhov Nya bostadsområden i utkanten som Bråvalla strand, Karstorp, Brännestad och Vrinnevi.

Konsekvensbedömning:

ÖP Staden bedöms ge positiva konsekvenser för trafiksäkerhet och farligt gods. Att lokalisera tunga verksamheter och verksamheter med stort logistikbehov på områden, till exempel Händelö och Malmölandet, nära större vägar som E4:n samt möjliggöra för godståg att inte färdas genom centrala staden i direkt närhet till bostäder minskar risken för negativa konsekvenser av transporter av farligt gods. Den föreslagna dragningen av ett nytt godsspår i upphöjt läge över Ingelstad bedöms dock vara förenad med stora utmaningar för att inte konsekvenserna för säkerhet och transport av farligt gods ska blir stora-mycket stora om en olycka inträffar. Strategin att prioritera gång-, cykel- och kollektivtrafik, bedöms på en övergripande nivå också ge positiva konsekvenser för trafiksäkerheten tillsammans med att centrala infarter görs om till stadsgator. Riktlinjen att det ska vara lätt att nå idrotts- och kulturanläggningar utan bil bedöms också kunna ge positiva konsekvenser för trafiksäkerheten.

Motiv till konsekvensbedömning:

ÖP Stadens strategi är att göra en omfattande satsning på kollektivtrafik, gång- och cykelvägar samt att biltrafiken i staden inte ska öka trots ökad befolkning. Hastighetsgränserna ska vara låga i centrala delarna av staden och infartsleder omvandlas till stadsgator. Det ska vara enkelt att ta sig till idrotts- och kulturanläggningar till fots, med cykel och med kollektivtrafik. För utveckling av godstransporter föreslås en ny infartsväg mot hamnen och Händelö. Hamnverksamheten i de delar som är i anslutning till stadens centrum avvecklas successivt. Godsspår för att minska andelen godståg genom staden föreslås från stambanan över Ingelstadorrådet för att ansluta igen vid Herstaberg samt norrifrån över Malmölandet via Kardonbron till Händelö.

Påverkar miljömål och miljö kvalitetsnormer:

Genom att minska biltrafik och ha ambitionen att fler resor ska ske med kollektivtrafik, gång och cykel gör att framförallt miljömålen begränsad klimatpåverkan, frisk luft och god bebyggd miljö gynnas positivt. Även miljö kvalitetsnormerna för buller, vatten och luft gynnas positivt om biltrafikens utsläpp minskar eller i varje fall inte ökar om befolkningmängden ökar.

3.3 Omgivande och farliga verksamheter

Kriterier för bedömning:	Huvudsakligen berörda tematiska områden:	Allmänna riktlinjer	Särskilt berörda områden
Ny inriktning på markanvändning Närhet till bostäder	Näringsliv, service, handel och besöksnäring	Saknas	Södra hamnen Inre hamnen Händelö, Malmölandet Klinga
<p>Konsekvensbedömning:</p> <p>ÖP Staden bedöms ge positiva konsekvenser för nylokalisering av omgivande och farliga verksamheter då strategin är att lokalisera farliga verksamheter till framförallt Händelö och störande verksamheter till exempelvis Klinga. För Lindö kvarstår dock måttligt negativa konsekvenser i och med närheten till Händelö.</p> <p>Tillåtligheten att exploatera områden relativt nära till farliga och störande verksamheter, exempelvis Inre hamnen som ligger nära avloppsreningsverket, bedöms ge måttligt negativa konsekvenser om inte skyddsåtgärder vidtas.</p> <p>Motiv till konsekvensbedömning:</p> <p>Exploatering i närheten av befintliga störande alternativt farliga verksamheter tillåts i ÖP Staden, bland annat i Inre hamnen där bebyggelse kan lokaliseras inom en radie av 500-1000 m från avloppsreningsverket. I Södra hamnen belyses problematiken med att farlig industri är lokaliserad i närheten och att exploatering i bostadssyfte är olämpligt i dagsläget. Nylokalisering av farlig och störande verksamhet tillåts i utpekade områden. Störande verksamhet såsom skjutbana ska flyttas om planläggning ska ske i närheten.</p> <p>Påverkar miljömål och miljö kvalitetsnormer:</p> <p>Miljömålet god bebyggd miljö bedöms gynnas positivt ur preciseringen miljö och hälsa.</p>			

3.4 Buller

Kriterier för bedömning:	Huvudsakligen berörda tematiska områden:	Allmänna riktlinjer	Särskilt berörda områden
God ljudmiljö i bostadsområden och på arbetsplatser. Riktlinjer från förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader följs (2015:16)	Trafiksystem och hållbart resande Gångtrafik Cykeltrafik Kollektivtrafik Biltrafik och parkering Miljökvalitetsnormer Godstransporter (nytt godsspår)	Saknas	Förutsättning omvandling till stadsgata: Gamla Övägen söder om Söderleden, Ektorps/Skarphagsleden Reducering av biltrafik: Centrum Kollektivtrafik och GC-vägar: Flera utvecklingsområden har riktlinjer för detta Ny kommunikationskorridor: Karstorp och norra Herrebro
<p>Konsekvensbedömning:</p> <p>Konsekvenserna bedöms generellt som positiva genom alla trafikåtgärder som planeras samt att bullerdämpningsåtgärder ska genomföras för att minska buller i boendemiljöer. Det finns dock fortfarande några bostadsområden som planeras i trafikintensiva områden där måttligt till stora negativa konsekvenserna kan uppstå för boende om inte tillräckliga åtgärder vidtas.</p> <p>Motiv till konsekvensbedömning:</p> <p>I Norrköping är de främsta bullerkällorna bil- och godstrafik, flyg, tåg och verksamhetsbuller. Utvecklingsområden planeras längs infartsvägar som gamla Övägen, Söderleden och Skarphagsleden där förutsättningen är att vägarna omvandlas till stadsgator. Med ökat antal boende kommer bil- och godstrafik öka och därmed ökar trafikbullret om inga åtgärder genomförs. ÖP Staden har en uttalad ambition att minska bilberoendet och öka möjligheterna att resa kollektivt, gå och cykla samt öka närheten till allmän service i bostadsområdena. Genom att styra om biltrafik från bostadsområden och miljöer där människor vistas och att flytta ut godsintensiva verksamhetsområden utanför centrum med snabb förbindelse till E4 och järnväg minskar bullerintensiteten och möjliggör utveckling i områden som idag är bullerutsatta. ÖP Staden har fokus på hur trafiksituationen och verksamhetsutvecklingen ska anpassas för att rymma en växande befolkning och samtidigt minska negativ påverkan på hälsa och säkerhet för människor.</p> <p>Påverkar miljömål och miljökvalitetsnormer:</p> <p>Trafikåtgärderna gör att flera miljömål kan gynnas, men då miljömålet god bebyggd miljö särskilt adresserar bullerfrågorna gynnas detta genom ÖP Staden.</p>			

3.5 Luft

Kriterier för bedömning:	Huvudsakligen berörda tematiska områden:	Allmänna riktlinjer	Särskilt berörda områden
Miljökvalitetsnormer som inte överskrids Minskad biltrafik i tätbebyggda områden Luftrenande grönstruktur i staden	Miljökvalitetsnormer Trafiksystem och hållbart resande Klimatanpassning Grönstruktur Näringsliv, service, handel och besöksnäring	Saknas	Lokalisering av transportintensiva verksamheter: Händelö och Malmölandet Luftkvalitet: Centrum, Ektorp/Skarphagsleden

Konsekvensbedömning:

I Norrköpings stad har luftföroreningar överskridit lagstiftade halter under vissa delar av året, framför allt längs Östra Promenaden, Kungsgatan och i Ingelstadsområdet. Ökad biltrafik och slutna gaturum kan ge upphov till höga partikelhalter i luften som är skadliga för människan. Flera åtgärder har genomförts enligt ett åtgärdsprogram och de har gett positiva resultat på luftkvalitet i utsatta områden. Med ökat antal människor och förtätning av staden ökar riskerna att skadliga halter av luftföroreningar ska uppstå på fler ställen. Riktlinjer i ÖP Staden är utformade för att motverka ökat antal bilar i innerstaden och flytta trafik från slutna gaturum till mer ventilerade miljöer. En annan viktig riktlinje är att lokalisera transportintensiva verksamheter till Händelö och Malmölandet. Grönstrukturen ger viss luftrening och bättre luftmiljö och lokalklimat genom sin grönska (alltså främst under sommarhalvåret). Ett aktivt arbete med åtgärder i hantering av trafikfrågor och grönstruktur kan minska risken för att måttliga till stora negativa konsekvenser uppstår när antalet människor ökar i staden. Om stadsplaneringen kan minska bilberoendet i staden så kan konsekvenserna bli positiva för luftmiljön på lång sikt.

Motiv till konsekvensbedömning:

ÖP har ett flertal riktlinjer och strategier som adresserar trafikfrågan och för att minska bilberoendet. Åtgärdsprogram för PM10 (Norrköpings kommun, 2009) och riktlinjer för klimatanpassning och grönstruktur i ÖP Staden ger översiktlig vägledning av hur kommunen avser att arbeta med luftkvaliteten i kommande planering.

Påverkar miljömål och miljökvalitetsnormer:

Miljömålen en god bebyggd miljö och begränsad klimatpåverkan kan både motverkas och medverkas till beroende på hur väl åtgärder implementeras.

3.6 Klimat och översvämning

Kriterier för bedömning:	Huvudsakligen berörda tematiska områden:	Allmänna riktlinjer	Särskilt berörda områden
Översvämningssytor (enligt karta) som sammanfaller med utvecklings- eller verksamhetsområden	Klimatanpassning Tekniska försörjningssystem	Inga	Händelö Malmölandet Bråvalla Vilbergen Vrinnevi Karstorp Butängen/Stationsområdet

Konsekvensbedömning:

ÖP Stadens inriktning med urban strandzon, förtätning och bebyggelse på markområden som kan komma att översvämmas bedöms ge stora negativa konsekvenser om inte åtgärder för klimatanpassning vidtas. I den tematiska delen i ÖP Staden som rör klimatanpassning finns strategier och riktlinjer för att begränsa konsekvenserna av klimatförändringarna. Genom att följa riktlinjerna bedöms de negativa konsekvenserna övergripande kunna begränsas, men riktlinjerna behöver troligen uppdateras i takt med ökad kunskap om lokala effekter av klimatförändringar.

De mark- och vattenreservat som planeras i anslutning till Bråviken för att begränsa konsekvenserna av en havsnivåhöjning bedöms inte i denna MKB då detaljerad information och underlag saknas.

Motiv till konsekvensbedömning:

Flera översvämningssytor som utpekats på kartor sammanfaller med tänkta utvecklings- och verksamhetsområden. Riktlinjerna i ÖP Staden belyser bland annat vikten av att över tid bevaka områden som kan fungera som översvämningssytor så att dessa inte byggs bort genom förtätning och/eller ny bebyggelse. ÖP Staden ska eftersträva att flerfunktionella ytor behålls och inte bebyggs. Riktlinjer för detaljplanering styr mot både ett yttre skalskydd, dagvatten- och översvämningshantering och anpassningar i bebyggelse för höjda vattennivåer.

Mark- och vattenreservat för storskaliga översvämningar/havsnivåhöjningar planeras vid Björnsnäs, Malmölandet och Händelö.

Påverkar miljömål och miljö kvalitetsnormer:

Miljömålen en god bebyggd miljö och begränsad klimatpåverkan kan både motverkas eller medverkas till beroende på hur väl åtgärder implementeras.

4 Miljömål och miljö kvalitetsnormer

4.1 Avstämning miljömål

Alla miljömål utom Storlagen fjällmiljö kan komma att påverkas positivt eller negativt av ÖP, dock i varierande grad. Avstämning föreslås dock främst göras mot målen God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap och Giftfri miljö. Även vattenrelaterade mål som Hav i balans/levande kust och skärgård samt Levande sjöar och vattendrag kan beröras av inriktningen i ÖP Staden. De nationella miljömålen har brutits ner till regionala mål och det är Länsstyrelsen i Östergötland som samordnar det regionala miljömålsarbetet.

Här har avstämning gjorts mot de nationella miljömålen och preciseringar och indikatorer på www.miljomal.se har använts på ett vägledande sätt för bedömningar.

4.1.1 Avstämning mot nationella miljömål

- Miljömålet bedöms gynnas
 ● Miljömålet bedöms både gynnas och missgynnas
 ● Miljömålet bedöms missgynnas

Miljömål	Konsekvenser av Huvudalternativ	Konsekvenser av Nollalternativ
God bebyggd miljö	● Huvudalternativet styr mot omsorgsfullt utvecklande av bostadsområden i både befintliga och nya strukturer. Attraktiva lägen söks där närhet till naturområden och kollektivtrafik, gång och cykel lyfts som viktiga frågor, vilket övergripande gynnar miljömålet.	● De vägledande principerna för utvecklingen av staden som återfinns i nollalternativet bedöms övergripande gynna miljömålet.
Begränsad klimatpåverkan	● Stads- och bostadsutvecklingen i huvudalternativet bedöms inte minska biltrafiken på ett betydande sätt men däremot hålla tillbaka ökningen av biltrafik. Satsningen på områden för logistikintensiva verksamheter kan missgynna miljömålet på lokal nivå men att lokalisera dem nära stambanan, E4 och hamnen kan gynna miljömålet nationellt sett. Huvudalternativet styr mot kollektivtrafik, gång och cykel samt omvandling till stadsgator vilket på sikt kan gynna målet.	● I nollalternativet bedöms trafikplaneringen försvåras och olika intressen kan motverka varandra i högre grad. Nollalternativet bedöms ha lägre ambitionsnivå vad gäller mer hållbara resesätt vilket missgynnar målet.
Frisk luft	● I huvudalternativet ska verksamhetsområden utvecklas med logistikintensiva verksamheter samt med störande verksamhet utanför stadskärnan. Huvudalternativet styr dock mot kollektivtrafik, gång och cykel samt omvandling till stadsgator vilket på sikt kan gynna målet och minska risken för att miljö kvalitetsnormerna överskrids.	● I Nollalternativet bedöms trafikplaneringen försvåras och olika intressen kan motverka varandra i högre grad. Nollalternativet bedöms ha lägre ambitionsnivå vad gäller mer hållbara resesätt vilket missgynnar målet. Omvandling till stadsgator och omlodande av trafik är inte tydligt i nollalternativet.

Avstämning mot nationella miljömål forts.

Miljömålet bedöms gynnas

Miljömålet bedöms både gynnas och missgynnas

Miljömålet bedöms missgynnas

Miljömål	Konsekvenser av Huvudalternativ	Konsekvenser av Nollalternativ
Ett rikt växt- och djurliv	 I huvudalternativet är styrningen svag gällande hur naturmiljöer och hotade arter ska bevaras, skyddas och utvecklas. En generös urban strandzon föreslås vilken kan påverka miljömålet negativt.	 Nollalternativet genomsyras i högre grad av riktlinjer som tar hänsyn till bevarande och utvecklande av naturmiljöer och grönstråk. Även strandskyddet bedöms ha högre prioritet i nollalternativet och bedöms därför kunna gynna miljömålet.
Ett rikt odlingslandskap	 Huvudalternativet tillåter exploatering av jordbruksmark i utkanten av staden. Utan att marken värderas eller att prioriteringar görs utifrån att bevara odlingslandskapets natur- och kulturvärden bedöms målet missgynnas.	 Även i nollalternativet tillåts exploatering av jordbruksmark och flera verksamhetsområden kommer att expandera på jordbruksmark vilket på sikt utarmar odlingslandskapet.
Giftfri miljö	 Miljömålet bedöms gynnas av huvudalternativet i fråga om preciseringen sanering av förorenad mark. Flera förorenade områden är föremål för exploatering och kommer därför att kräva sanering.	 Även nollalternativet bedöms gynna miljömålet såtillvida att förorenade områden saneras före exploatering.
Hav i balans/levande kust och skärgård	 Huvudalternativet bedöms inte på ett tydligt sätt medverka till att god ekologisk status för Bråviken nås till 2021. Åtgärder planeras för klimatanpassning men då många riskfyllda verksamheter ligger i närheten av Bråviken bedöms inte negativa konsekvenser vid översvämningar kunna uteslutas.	 Nollalternativet pekar inte ut lika många strandnära lägen som huvudalternativet och strandskyddet bedöms som starkare prioriterat i nollalternativet. Klimatanpassning finns dock inte lika tydligt med som strategisk fråga.
Levande sjöar och vattendrag	 Utbyggnad av kommunalt avloppsledningsnät och färre enskilda avlopp, t.ex. till Ensjön och Glan minskar förorenande utsläppspunkter och gynnar målet. Det gör även riktlinjerna att ta bort vandringshinder i vattendrag och öppna upp kulverterade vatten. En utökad urban strandzon och bebyggelse på strandnära områden bedöms kunna missgynna målet.	 I ÖP02 finns riktlinjer om att sanera befintliga VA-problemområden. Även dagvattenfrågor ska vara centrala i detaljplanering. ÖP02 har tydligare åtgärder och riktlinjer för t.ex. fiskereproduktion och tar ställning för begränsat upphävande av strandskydd. Nollalternativet bedöms dock inte gynna miljömålet p.g.a. ÖP02 är inaktuell och planeringsförutsättningarna har ändrats.

4.2 Avstämning miljö kvalitetsnormer

4.2.1 Miljö kvalitetsnormer vatten

Till år 2035 planeras bostäder för cirka 27 000 nya invånare och flera nya verksamhetsområden i Norrköping, vilket samtidigt innebär en väsentlig ökning av mängden avloppsvatten samt ökad mängd dagvatten från hårdgjorda ytor. Recipienter för detta vatten är framför allt Bråviken, men även Glan och Ensjön. Glan har otillfredsställande ekologisk status idag och Ensjöns ekologiska status är dålig. De inre delarna av Bråviken och Pampusfjärden har måttlig ekologisk status respektive måttlig ekologisk potential (Pampusfjärden bedöms vara en modifierad vattenförekomst). I alla dessa recipienter är övergödning den främsta orsaken till att god ekologisk status inte uppnås idag. Miljö kvalitetsnormen, som är god ekologisk status (god ekologisk potential för Pampusfjärden) för dessa vattenförekomster, får ej motverkas och de ingående kvalitetsfaktorerna får ej försämrats jämfört med idag (den 1 juli 2015 meddelade EU-domstolen en dom i mål C-461/13 om ”icke-försämringskravet” – den s.k. Bremendomen). Detta innebär att utsläppen jämfört med idag inte kan öka utan snarare behöver minska. Det innebär också ökade krav på rening av avlopps- och dagvatten.

Kommunen har antagna riktlinjer för dagvatten (Norrköping 2009) där lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) är en viktig åtgärd. Utbyggnad av kommunalt avloppsledningsnät och färre enskilda avlopp, t.ex. till Ensjön och Glan minskar förorenande utsläppspunkter.

Med en påtaglig ökning av mängden avloppsvatten och dagvatten ökar riskerna att miljö kvalitetsnormerna för ytvatten motverkas och att negativa konsekvenser uppstår. Ett aktivt arbete för att minska dagvattenmängder genom LOD och hög reningsgrad av både kväve och fosfor i reningsverken till Bråviken är viktigt. Följs riktlinjer för miljö kvalitetsnormer i ÖP och för dagvatten (Norrköping 2009) finns möjligheter att utveckla staden. För Ensjön uppstår troligen positiva konsekvenser genom att vattenkvaliteten förbättras. För Glan bedöms inga konsekvenser uppstå. För Bråviken (som är mottagande recipient för merparten av den ökade belastningen som uppstår genom ÖP) finns en liten risk att negativa konsekvenser uppstår. Detta beror på att ÖP inte tydligt medverkar till målet om att god ekologisk status ska kunna uppnås till år 2021.

4.2.2 Miljö kvalitetsnormer buller

I flera planområden finns påtaglig risk för att riktvärden för buller (bullerförordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader 2015:216) överskrids om åtgärder inte genomförs. Det finns omfattande strategier och riktlinjer för omläggning av trafik som gör att trafiken beräknas minska och få lägre hastighet i närheten av nya utvecklingsområden och befintliga bostadsområden. Även tåg- och godstrafik genom staden och flyget påverkar ljudmiljön i ÖP Staden. Det finns goda möjligheter att förbättra ljudmiljön, genom föreslagna trafikåtgärder och lokala bullerdämpningsåtgärder i hus och utomhus enligt riktlinjer för miljö kvalitetsnormer, och därmed skapa positiva konsekvenser. I några mycket trafiknära områden kan det bli svårt att skapa en god ljudmiljö inom- och utomhus trots åtgärder.

4.2.3 Miljö kvalitetsnormer utomhus luft

I Norrköping stad har luftföroreningar överskridit lagstiftade halter under vissa delar av året, framför allt längs Östra Promenaden, Kungsgatan och i Ingelstadområdet. Ökad biltrafik och slutna gaturum kan ge upphov till höga partikelhalter i luften vilka är skadliga för människan. Flera åtgärder har genomförts, enligt ett framtaget åtgärdsprogram, som har minskat partikelhalterna vilket lett till att miljö kvalitetsnormerna har kunnat hållas. Med ökat antal människor och förtätning av staden ökar riskerna att skadliga halter av luftföroreningar över gränsvärdena ska uppstå. Riktlinjer i ÖP Staden och aktivt arbete med att minska utsläpp i staden kan möjliggöra att miljö kvalitetsnormerna inte överskrids där många människor vistas. På lång sikt kan åtgärderna att minska bilberoendet i staden ge en hållbar god luftmiljö utan att gränsvärden överskrids över tid.

5 Avstämning riksintressen och skyddade områden

I översiktsplanen beskrivs inte särskilt hur planeringen avser att ta hänsyn till befintliga riksintressen däremot finns det i den gemensamma översiktsplanen för Linköping och Norrköping som antogs 2010 riktlinjer för hur riksintressen ska beaktas i planeringen.

Det finns ett flertal riksintressen inom randzonen för ÖP Staden, dels kopplade till naturmiljöer, dels kopplade till kulturmiljö. Även riksintresse för högexploaterad kust omfattar många av områdena som angränsar till Bråviken, till exempel Händelö och Malmölandet. Utvecklingen på Ingelstad och verksamhetsområdena Händelö och Malmölandet kan komma att påverka Natura 2000-områden då det finns en risk att områdena blir allt mer solitära då obebyggd mark mellan områdena bebyggs. Att bevara och stärka sambanden mellan områdena är viktigt för att områdenas kvalitet inte ska minska. I områdesbeskrivningarna för Ingelstad, Händelö och Malmölandet beskrivs att naturvärden finns men inte hur spridningsvägar ska säkras. Riktlinjer för tillgänglighet på Händelö är kopplade till riksintressena vilket är positivt.

Kommunens arbete med att planera för klimatförändringar genom att bygga skyddsbarriärer mot den stigande havsnivån och att låta delar av Malmölandet (Björnsnäs) utgöra markreservat för översvämning. Detta kan ge påverkan på riksintressen för naturvård och natura 2000-områden i framtiden.

Det finns ett antal riksintressen för kulturmiljö inom randzonen och flera av dem ligger inom utpekade utvecklingsområden i ÖP Staden. I flera av beskrivningarna av utvecklings- och verksamhetsområden saknas bevarande av kulturmiljövärden i strategi och riktlinjer.

6 Samlad bedömning

6.1 Nollalternativ ÖP02

I Nollalternativet ÖP02 finns likheter med den nya ÖP Staden, t.ex. att staden ska vara attraktiv att bo i och att grönskan är en viktig planeringsförutsättning för att människan ska må bra.

Frågor som inte hanterades i nollalternativet som idag är viktiga planeringsförutsättningar är klimatförändringar och ökade krav att säkra vattenkvaliteten i våra recipienter genom miljökvalitetsnormer för vatten. Planeringen av Ostlänken hade inte kommit så långt och det var oklart vilket korridorsalternativ som skulle väljas. Åby-Jursla och Svärtinge ingick inte i den övergripande planeringen av staden vilket kan ha motverkat en sammanhållen planering av ytterområden och staden. ÖP02 hanterar inte heller den stadsutveckling som idag sker i t.ex. inre hamnen och Bråvalla och hur det ska samverka med övriga staden. Det här är frågor som ÖP Staden på ett bättre sätt fångar upp och kan på ett bättre sätt hantera konsekvenserna av, t.ex. är ÖP Stadens riktlinjer för hur trafiken ska utvecklas mot hållbart resande tydligare och anpassat till ny kunskap och planeringsförutsättningar.

I en avstämning mot 8 av de nationella miljömålen visar att ÖP02 övergripande gynnar 3 av målen, missgynnar 3 av målen och varken gynnar eller missgynnar 2 av målen. Det som ÖP02 bättre omhändertar är miljömålet ett rikt växt och djurliv genom att det tydligare anger riktlinjer för naturmiljö och hur naturmiljöfrågor förhåller sig till andra planeringsförutsättningar. ÖP02 bedöms motverka målet begränsad klimatpåverkan i högre grad än ÖP Staden.

6.2 ÖP Staden

I översiktsplanering är trafik och logistiklösningar viktiga frågor och ÖP Stadens inriktning har stort fokus på hållbara trafiklösningar och en prioritering av gång-, cykel- och kollektivtrafik föreslås. Att minska bilberoendet eller iallafall inte tillåta det att öka i takt med befolkningsökningen ger positiva konsekvenser för flera miljö- och hälsoaspekter så som luftmiljö, buller och säkerhet. Planering med

en utökning av randzonen så att mindre tätorter planeras sammanhållet med de centrala delarna av staden ger också positiva konsekvenser ur bland annat trafikperspektiv. Inriktningen att leda tunga transporter och farligt gods förbi staden och koncentrera verksamheter som är kopplade till dessa utanför staden bedöms ge positiva effekter. Även att förtätning i första hand ska ske på redan hårdgjorda ytor bedöms som positivt om det innebär att grönytor med högre kvaliteter sparas som stadsnära natur, gröna stråk och parkmiljöer. ÖP Staden visar en ambition att ta vara på och utveckla grön- och blåstruktur och tillgängliggöra värdena för stadens invånare. ÖP Staden visar också att klimatanpassning är en viktig fråga för hållbar utveckling av staden.

Det finns stort kunskapsunderlag kring frågor som rör natur- och vattenmiljöer inom kommunen och värdena ur ekologiskt perspektiv skulle kunna belysas i ännu högre grad i ÖP Staden. Den urbana strandzonen som föreslås kan gynna strandskyddets syfte att tillgängliggöra strandområden, men kan även missgynna strandskyddets andra syften att bevara ett rikt växt- och djurliv i strandzonerna.

I en avstämning mot 8 av de nationella miljömålen visar att ÖP Staden övergripande gynnar 3 av målen, missgynnar 2 av målen och varken gynnar eller missgynnar 3 av målen. Ett tydligare ställningstagande för bevarande och utveckling av riksintressenas värden skulle ge dem ett bättre skydd för negativ påverkan.

ÖP Staden skulle kunna vara ett ännu tydligare instrument för att säkra en ekologisk hållbar utveckling när staden växer och ta fasta på möjligheterna med Ostlänkens tillkommande och stadens gynnsamma logistikläge.

Genom att integrera fler miljöaspekter och ekosystemtjänstperspektivet i fler av de områdes- och temaspecifika strategierna och riktlinjerna och få dem att styra mot till exempel de nationella miljömålen kan utvecklingen av Norrköping ske hållbart ur både ekonomisk, socialt och ekologiskt perspektiv.

7 Underlag

Översiktsplaner:

Framtid Norrköping - Översiktsplan 2002, utvecklingsplan för staden.

Gemensam översiktsplan för Linköping och Norrköping, 2010.

Aktualitetsförklaring av översiktsplanen för Norrköpings kommun, 2012.

Bråvalla - Fördjupning av översiktsplanen – samrådshandling inklusive Miljökonsekvensbeskrivning

Åby/Jursla - Fördjupning av översiktsplanen - samrådshandling inklusive Miljökonsekvensbeskrivning

Fördjupning av översiktsplanen för Händelö - antagandehandling 2006

Miljö och riskfaktorer – tillägg till översiktsplanen – samrådshandling inklusive Miljökonsekvensbeskrivning (har använts som kunskapsunderlag)

Riktlinjer och utredningar i Norrköpings kommun:

Riktlinjer för dagvattenhantering, 2009

Riktlinjer för trafik, 2011

Arkitektur Norrköping, samrådshandling 2015

Skötselplan och förslag på avgränsning av den tätortsnära naturen där målsättningen för skötseln bör vara rekreation

Skötselplan för Händelö naturreservat 2013

Åtgärdsprogram PM10. Program för att sänka halterna av hälsoskadliga partiklar och andra föroreningar i Norrköpings kommun. 2006.

Övriga underlag:

Miljöbalk (1998:808)

Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Svensk författningssamling, 1998-06-25.

PBL – Plan och Bygglagen (1987:10)

Riksintresse för naturvård och friluftsliv. Handbok med allmänna råd för tillämpningen av 3 kap. 6§, andra stycket, Miljöbalken. Naturvårdsverket (2005:5)

Trafikverket 2014. Ostlänken, PM översvämning Norrköping – uppdatering klimatrisker, 2014-03-19.

Förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader SFS 2015:216

Länsstyrelsen i Östergötlands län 2005. Bevarandeplan Natura 2000, Händelö

Hemsidor:

Miljömålportalen - www.miljomal.nu

Norrköpingskartan (NOKA) <http://kartor.norrkoping.se/cbkort?>

Östgotakartan <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Ostragotaland/Ostgotakartan/>

